

“Wat is de zwaarste inzet geweest?” of “Is het werk van een familierechercheur zwaar?” Deze vragen kreeg ik regelmatig tijdens een inzet als familierechercheur. Voor mij persoonlijk waren de inzetten waarbij kinderen betrokken waren het zwaarst. En is het werk zwaar? Ja, vaak was het pittig, maar ik hield altijd voor ogen dat de slachtoffers of nabestaanden het veel zwaarder hadden dan wij, en soms nog steeds hebben.

Ik kan zelf niet goed inschatten of ik last heb gekregen van mijn werk als familierechercheur. Meestal slaap ik goed en droom ik niet over de onderzoeken waaraan ik heb gewerkt. Ik ben er niet dag en nacht mee bezig. Soms hoor ik uit mijn naaste omgeving dat ik na de inzet van het identificatieproces MH17 wel wat veranderd ben. Zelf merk ik daar echter weinig van.

Ik weet van mezelf dat ik harde humor kan hebben. Humor kan je in zulke situaties helpen, zolang je maar weet wat je zegt, in welke setting en sfeer. Als ik al veranderd ben, zie ik dat eerder als een compliment dan als een verwijt. Het laat zien dat ik ook maar een mens ben, gelukkig maar.

Tijdens het schrijven over mijn werk als familierechercheur merkte ik dat hoe verder ik kwam, hoe meer rust ik in mijn hoofd kreeg. Ook ben ik voorzichtiger geworden met bepaalde uitspraken.

Waarom? In een van de onderzoeken zei een slachtoffer dat het haar jaar zou worden. Ze zou dat jaar drie jubilea vieren: een huwelijksjubileum, een werkjubileum en een speciale leeftijd. Maar het mocht niet zo zijn; deze persoon was op de verkeerde plaats op het verkeerde moment. Het werd inderdaad haar jaar, maar niet zoals ze had gehoopt.

Sindsdien denk ik altijd aan die woorden als iemand iets soortgelijks zegt. Gelukkig gaat het in bijna alle gevallen goed.

1. De Familierechercheur

De taak van de familierechercheur vindt zijn oorsprong in het Verenigd Koninkrijk. Begin jaren negentig leidde de moord op een Britse tiener en het ontbreken van geen of goede communicatie tussen het onderzoeksteam en de nabestaanden van het slachtoffer tot de oprichting van de rol van familierechercheur in Engeland.

Eind jaren negentig begon de politie in Londen daarom met de opleiding en inzet van de Family Liaison Officer (FLO). Het woord “liaison” geeft de rol prachtig weer. Zij of hij is het vaste aanspreekpunt tussen het onderzoeksteam en de nabestaanden of slachtoffers, en omgekeerd.

Tijdens een bezoek aan Engeland kwam een Nederlandse politiecollega in aanraking met het FLO-concept en bracht het idee mee terug naar Nederland. Zo is de rol van familierechercheur in Nederland ontstaan. Er werd door de politie een opleiding ontwikkeld. In mijn tijd was dit een vierdaagse training gevolgd door een eindexamen aan de Politieacademie. Het eindexamen bestond uit het uitwerken van een casus en aansluitend een gesprek met een teamleider en teamcoördinator uit de praktijk.

Tijdens deze opleiding werd aandacht besteed aan onder andere rouwverwerking, de diversiteit van de Nederlandse bevolking, wetgeving en zelfreflectie. Ook de rol van ketenpartners kwam aan bod. Partners waarmee een familierechercheur in de praktijk mee te maken zou kunnen krijgen. Langzaamaan vond de taak van familierechercheur zijn weg binnen de politie, de Koninklijke Marechaussee en de Nederlandse samenleving.

Familierechercheurs werken altijd in koppels. Twee personen horen en zien meer in gesprekken met families en het team. Daarnaast kunnen ze een steun voor elkaar zijn tijdens een inzet. Als familierechercheur werkten wij niet direct binnen het opsporingsteam en hadden wij geen andere taak binnen

het onderzoek. Zo woonden we bijvoorbeeld de teambriefings niet bij, wat ook een vorm van bescherming bood. Dit maakte het mogelijk vrijer te handelen en te spreken.

Het koppel van familierechercheurs heeft apart overleg met de teamleider en teamcoördinator. Dit verschilt van hoe de FLO's in Engeland werken. In Nederland heeft elke politieregio een eigen coördinator voor de familierechercheurs, wat zorgt voor een vast aanspreekpunt en goede coördinatie van personele inzet. Naast het zijn van een aanspreekpunt voor slachtoffers of nabestaanden is het ophalen en brengen van informatie een belangrijke taak van de familierechercheur. Ze brengen echter nooit zelf het slechte nieuws aan nabestaanden. Dit wordt altijd gedaan door een andere collega.

Zo wordt de familierechercheur niet altijd gekoppeld aan degene die het slechte nieuws brengt, wat helpt bij het opbouwen van een goede werkrelatie met nabestaanden of slachtoffers. Het is een waardevol doel om als familierechercheur het belang van slachtoffers of nabestaanden te waarborgen.